

БЫЛІ ТАКІЯ СПАДЗЕВЫ. І ЗАСТАЛІСЯ

...Перад Калядамі каляндар падарылі, што цалкам лагічна, — прыгожы, насценны. Карцела адразу ж распакаваць яго, прагарнуць усе дванаццаць месяцаў, ацаніць кожны з фотаздымкаў... Устрымаліся — прычакалі пачатку года, павесілі ў кухні на самым відавочку, каб потым міжволі назіраць за бегам дзён, каб не так шкадаваць, што скончыўся месяц, бо за ім — так было і так будзе — адкрыецца новы, з іншай карцінкай. А ўжо якой...

ВЕК ЖЫВІ, ВЕК... ЗДЗІУЛЯЙСЯ

У цёткі Антоніхі год падзелены: цёплыя месяцы яна пражывае ў вёсцы, дома, халодныя — у райцэнтры, у дзяцей, і дзе гэтай жанчыне лепей, — шчыра кажучы, не разабраць, бо гарадское жыццё кожны раз малюецца па-рознаму. Гэта значыць, калі бабуля не ў гуморы, то... у турме ёй нават цікавей было б: яна б «хоць з нейкай зэчкай днём пагаварыла!». Калі ж настрой добры — то ў дачкі дык проста рай: і чысценька, і цёпленька, і смачна, і зяць чалавек — не п'е, не курыць, зарабляе і (ці не галоўнае) у тыя доўгія зімовыя месяцы на машыне, з камфортам, возіць цешчу ў вёску — у госці да малодшай сястры, часам — нават пакідае там на дзянёчак-другі...

Сёлета на Вялікідзень яны таксама з'ездзілі: і па могільках пахадзілі (сваіх наведальні), і на сялібе ўсё правярылі — паразмаўлялі з раднёй, хоць «праз плот», бо вірус, бо ў сястры — поўная хата ўнукаў-дзяцей («з Мінска паўцякалі»).

«Нялюдскі Вялікідзень, — па дарозе дамоў прызнала бабуля. — Такога — нават у вайну не было».

Век жыві, век... здзіўляйся.

ТОЛЬКІ ТАК?

Горад, кавярня, і раней у абед тут дошыць людна было. Цяпер вольных столікаў шмат.

За суседнім — дзеўка-прыгажуня. Сумашчае прыемнае з... прыемным: гэта значыць, п'е гарбату з «пірожкамі» і па скайпе размаўляе з кавалерам (яна па-руску, ён па-ўкраінску). Слухаць, аб чым, вядома ж, няёмка, вушы затыкаць — таксама, і таму досыць хутка мы разумеем, што дзяўчына працуе перакладчыцай з кітайскай, што мову гэтую ведае добра, але ж сёння во «затармазіла» — пашукала ў слоўніку, як па-кітайску будзе «паўкроўка».

— Хто-хто? — перапытвае хлопец.

Дзяўчына пачынае здалёк:

— Ну, гэта калі я, беларуска, выйду за муж, дапусцім, за нейкага ўкраінца (ну хоць бы і за цябе), то нашы дзеці будуць...

— Украінцамі! — мігам сцвярджае хлопец.

— Але ж не чыстымі, — настойвае дзяўчо, — а якраз паўкроўкамі.

— Не-е!.. Прабач! Мае дзеці — з кім ні ажанюся — будуць украінцамі. Ты зразу мела?

Дзяўчына ўсміхнулася, развяла рукамі. Не прыдумала, што сказаць? Ці, можа, згадзілася?

...Да слова: калегі нейкі адно з нашых мястэчак у госці патрапілі, пасядзелі за сталом, на экскурсію схадзілі: здавалася, усё агледзелі. Аж не: ад мясцовага дзеда пачулі, што пablізу ёсць вельмі старыя могількі — рускія, польскія і яўрэйскія. «А беларусы на якіх хаваюцца?» — спыталі старога. «Беларусы — не паміраюць», — не разгубіўся той.

Адкуль — не нараджаюцца? Не паміраюць?

«Хаваюцца?»

ПЫТАННЕ

Вялікі горад — вялікі магазін, і як некалі — дык шматлюдны. Цяпер (баражонага бог баражэ) народу вобмаль, чэргаў амаль няма — хіба ля кас, невялічкія, — з пяці-дзесяці чалавек.

У суседняй, пablізу, многія ў масках (а хто-ніхто яшчэ і ў пальчатках), усе трымаюць дыстанцыю. Гэта, здаецца, ужо за правіла, хоць, як водзіцца, не для ўсіх: адна з пакупніц, спытаўшы апошняга, можна сказаць, лезе яму на плечы, што і раней было б непрыемна, а ўжо зараз...

Не дзіва, што той апошні робіць крок наперад, паварочваецца тварам да жанчыны і моўчкі, адной левай (працягнутай) «адганяе» яе на бяспечнае месца...

Шкода, што, адыгнаць — не азначае паставіць, бо цётка ўжо з адлегласці пачынае даводзіць, што ўсё гэтыя «сядзі дома» ды «маску надзець» — як мёртваму прыпарка, што каму лёс памерці ад віруса, той усё роўна памрэ, а каму не — той выжыве...

«Забойная» логіка: паводле яе, смерць накіраваная ўсім, а каму-нікому — яшчэ і права яе прыспешваць?

ТАКОЕ ЖЫЦЦЁ

Нехта недурны прызнаў, што мабільнік выбіраеш як жонку: хочацца, каб магла — ну ўсё чыста, а потым карыстаешся парайтройкай функцый.

Галоўная з іх — не вам казаць — магчымаць пазваніць.

І, магчыма, тады, гартаючы старонку кантактаў, зноў «зачапіцца» за прозвішчы-імёны тых, хто ўжо сышоў, хто ніколі і нікому ўжо не адкажа; падумаць, што трэба было б навесці парадак — выдаліць непатрэбныя нумары...

Нам — нейчыя.

Некаму — потым — нашы.

ЯГАДКІ БУДУЦЬ ПОТЫМ

...На тыя клумбы пад вокнамі звычайнага шматкватэрнага дома мы натрапілі выпадкова і, што называецца, завеслі, прычым надоўга. Нас, жанчын, больш цікавіла, што цвіце і што яшчэ будзе, мужчын — сама «пабудова».

Яе, як і ўсякую іншую, пачыналі, відаць, з праекта, з малюнкаў на паперы, а потым на зямлі.

Далей была закладка «падмуркаў», на якіх з круглых каменьчыкаў «выраслі» акуратныя «сценкі» і невялічкіх высакаватых клумбаў, і трохі большых ніжэйшых, раз'яднаных віхлястымі сцежкамі-мураванкамі.

Часу і сіл на гэтыя работы, пайшла, відаць, процьма (гэта ж столькі камення на збіраць!), плюс затраты на цэмент, кусты спірэі і барбарысу, дэкарэтыўныя травы, кветкі-шматгадовікі, грунт...

Але ж затое потым...

Потым, без сумневу, ўсё акупілася, папершае, рэдкім хараством і акуратнасцю, па-другое, зручнасцю ў доглядзе, па-трэцяе...

Летась на адной з невялічкіх клумбаў цудоўна цвілі... кабачкі, на другой — памідоры, ад чаго агульнае ўражанне зусім не псавалася. Хутчэй, наадварот.

АДІ ДА

З правіл жыцця: ніколі не даганяй ні трамвай, ні каханне, якое сыходзіць, — будуць новыя.

Казаць так лягчэй, а вось не бегчы, не даганяць часам складана. Асабліва — «лёгкім на пад'ём» дзяўчатам, жанкам.

Мужчынам, мусіць, прасцей: яны рэдка бегуюць (у прыватнасці, за трамваем), аднак з імі таксама здараецца.

Адзін васьмь запыхаўся, пад музыку са свайго мабільнага ўскочыў у салон, «У-у-у, б...!» — сказаў на адрас таго, хто васьмь так недарэчы звоніць... І тут жа, прыклаўшы смартфон да вуха, залапатаў: «Так, любімая... Як скажаш, любімая... Усё зраблю... І я цябе цалую».

Ад любові да нянавісці, кажучы, адзін крок.

А назад — не меней?

БУТЭЛЬКА БОЛЬШАЯ...

З дыялогаў (бальнічных): «Ратуйце, доктар! Нешта ў бок дужа коле!» — «Напэўна, дабрыйна?» — «З чаго б?!» — «Ну вы ж ведаеце: яна заўсёды бокам вылазіць».

Гэта — анекдот. Зараз — чыстая праўда.

Дзень, праспект, падземны пераход. На прыступках — жанчына з працягнутай рукою, але не сядзіць, як іншыя (моўчкі, з пакорай), а стаіць... Ды што там — нават кідаецца да прахожых з гучным «Па-дай-це!»...

Адмаўляць неяк не выпадае: на хаду выцягваем з кішэнняў па колькі манет, даём.

— Мала! Давайце яшчэ! — заступіўшы дарогу, патрабуе жанчына.

— ?!

— У вас жа ёсць! Ну...

Тая (не ў турме, відаць, гадаваная) спрабуе неўпрыкмет адсунуцца, «урасці» ў сядзенне. Потым, зразумеўшы марнасць сваіх патуг, пакорліва ўстае — ідзе на выхад. Іншыя пасажыры едуць далей, ужо, праўда, убачыўшы, для чаго нам патрэбен каранцін.

СЯРОД ДОБРЫХ ЛЮДЗЕЙ

У жыцці чалавека шмат прыгожых, памятных дат: дзень народзін у 16, у 25... У 33, 55, 77 (калі дажывеш).

Дзеду Мацвееву 88, і ён іх вельмі годна сустраў: на сваіх нагах, пры памяці, хоць, здаецца, яна і падводзіць. Напрадвесні васьмь ранічкай доўга збіраўся, у краму выйшаў і амаль дайшоў — успомніў, што мабільнік забыў. «Вяртацца, — падумаў, — блгая прыкмета. Ды і каму я зранку патрэбен? Ніхто ж не будзе званіць».

Таму дзед спакойна прайшоўся па гандлёвай зале, выбраў сабе што трэба, разлічыўся. На вуліцы яшчэ знаёмца сустраў — разам працавалі, праўда, у мінулым стагоддзі, даўно, але ж усё роўна ёсць што ўспомніць, аб чым пагаварыць.

З паўгадзіны на лаўцы сядзелі — на першым сапраўдным сонейку грэліся. Маглі б і даўжэй, але той знаёмец у цырульнію спытаўся. «Во, а мне ж таксама добра было б пастрыгчыся», — падумаў дзед, але наважыўся туды не адразу: апошняя гадоў з дзесяць дачка яго стрыгла — сама. Дзеду падабалася: ні табе ісці куды, ні потым грошы плаціць... Зараз — хіба за кампанію?

Удвух з тым знаёмцам яны дайшлі да цырульні, пачакалі адзін аднаго, пастрыгліся, потым збочылі яшчэ на рынак — прыцаніліся да гародніны...

Дамоў дзед вяртаўся добра стаміўшыся і бліжэй пад абед. Здалёк яшчэ ля свайго пад'езда згледзеў ладную купку людзей. Падумаў, што яны, відаць, таксама на сонца выйшлі — вясна...

Факт, што дзед не здзіўся, а васьмь яму...

— Паўлавіч?! Ты? Жывы-здоровы? — шумелі суседзі. — А мы ж не ведалі, што і думаць, што рабіць! Тэлефоны твае маўчаць, абодва — і хатні, і мабільны, у дзверы званілі — таксама ніхто не адгукаецца... Думалі, ты ўжо таго — самую цяжкую работу зрабіў, з жыццём развітаўся... Хацелі дзецям тваім званіць, дзверы ўзломваць, грошы збіраць...

«І яны ж маглі, — дабраўшыся да свайго канапы, падумаў Паўлавіч (і потым сваім расказаў...). — Дружны пад'езд — нічога не скажаш: людзі збольшага пажылыя, добрыя... Значыць, нельга без мабільніка з дому выходзіць, бо наступны раз прывалачэшся, недзе затрымаўшыся, а пад дзвярыма ўжо і труна стаіць».

ВЫЛЕЧАЦЬ...

Зарадкай у многіх дамах-кватэрах займаюцца хіба тэлефоны. У гэтым — яшчэ і дзед з бабуляй: штовечар, у любое надвор'е, яны выходзяць на прагулку, а каб «мазгі не ржавелі», разгадаваюць розныя рэбусы ды тэсты-крыжаванкі.

Сярод любімых — «кіношныя». Спытайце, з якога фільма «Нашы людзі ў булачную на таксі не ездзяць», «У цябе ўсё па правілах, а бываюць яшчэ і выключэнні», «Птушачку шкада», «Гані рубель, сваяк!..» ды многае іншае — могуць пакрыўдзіцца, бо гэта ж як двойчы два.

...З яшчэ прасцейшага крылатае: «І цябе вылечачь... І цябе таксама вылечачь... І мяне...»

Былі такія спадзевы.

І засталіся — не захварэць.

Валянціна ДОЎНАР.

АД ЯЕ Ж. Кажучы, у аднаго празорцы на дзвярах «офіса» красавалася аптэмістычнае, што ўсё напрыканцы будзе добра, а калі не (яе добра — пакуль), то гэта — яшчэ не канец.

І сапраўды, працяг будзе.